

Gemeenschappelijk overnachten van Waterpiepers in Oeverland de Liede

Steve Geelhoed

Inleiding

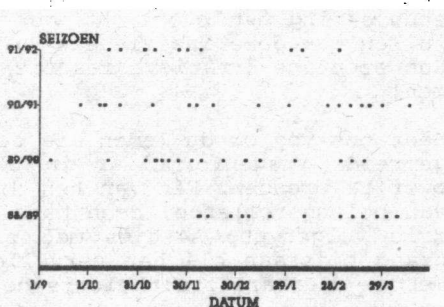
In de winter van 1988-'89 werden de Waterpiepers *Anthus spinoletta spinoletta* die in Oeverland de Liede overnachten, voor de eerste keer met enige regelmaat geteld. Dankzij de tot dan toe ongekend hoge aantallen Waterpiepers zijn de tellingen in de drie volgende 'winters' voortgezet. Enkele resultaten van de tellingen van 1988 t/m 1992 worden in deze bijdrage besproken.

Telmethode

Van december 1988 tot april 1992 zijn 54 tellingen verricht. De verdeling van de tellingen is weergegeven in figuur 1. Na het eerste telseizoen neemt de telfrequentie sterk af. De tellingen concentreren zich bovendien in de maanden maart en november.

Op één telling na werden alle tellingen rond zonsondergang verricht. De tellingen begonnen gemiddeld ongeveer drie kwartier voor zonsondergang. Ze werden pas gestaakt als de duisternis inviel, hetgeen betekent dat tot een kwartier à een half uur na zonsondergang werd doorgeteld.

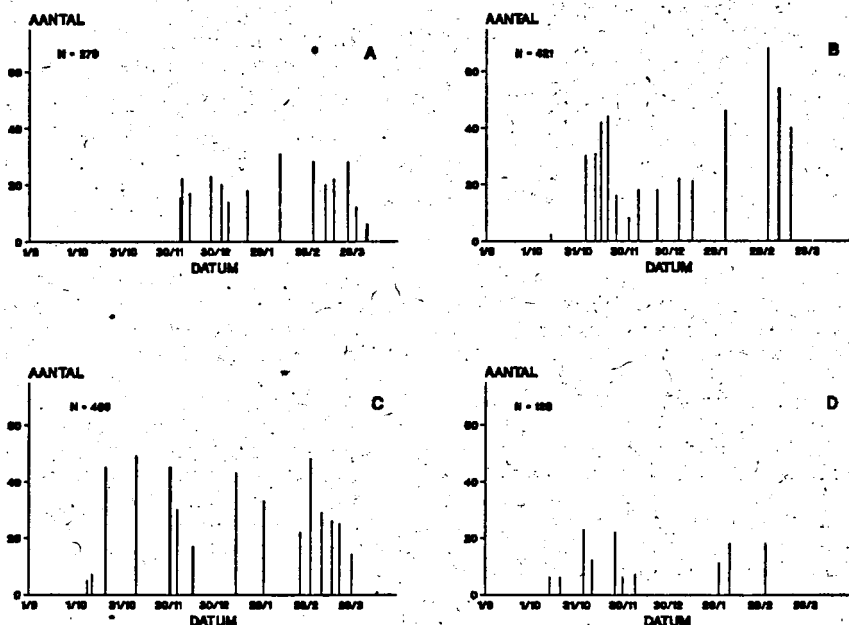
Tijdens een telling werden de waarnemingen per vijf-minutenperiode verzameld. Naast het aantal invallende of vertrekkende Waterpiepers werden ook aantekeningen gemaakt over de vliegrichting en het gedrag. In deze bijdrage zal daar echter niet op ingegaan worden.

Figuur 1. Overzicht van de tellingen van Waterpiepers op de slaapplaats in Oeverland de Liede.

Beschrijving van de slaappleats

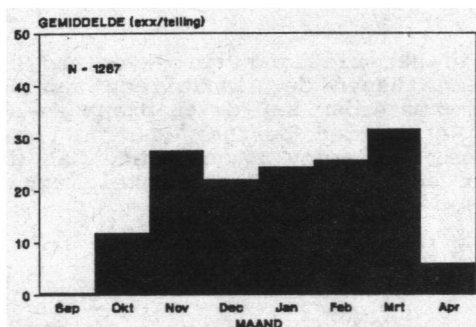
De slaappleats bevindt zich in het rietland van Oeverland de Liede. Dit gebied is ingeklemd tussen de Binnenliede aan de oostkant, de spoorlijn Haarlem-Amsterdam aan de zuidkant en de Veerpolder aan de westkant. Het gebied bestaat onder andere uit open water, veenmoskussens, berkenopslag en riet. Aan de westkant van het gebied staat een boerderij met enkele populieren.

Figuur 2. Aantalsverloop van overnachtende Waterpiepers in Oeverland de Liede. In de grafieken is het aantal getelde exemplaren per telling weergegeven. Figuur A = 1988/'89, B = 1989/'90, C = 1990/'91 & D = 1991/'92.

Aantalsverloop

In figuur 2 en 3 wordt het aantalsverloop van de Waterpiepers in de loop van het seizoen weergegeven. In figuur 2 wordt het

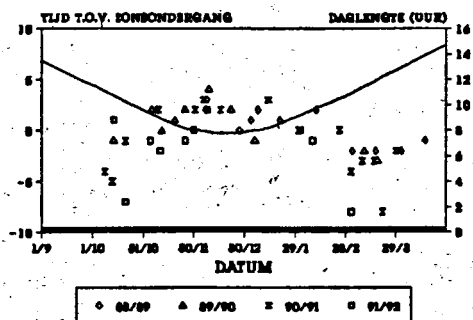
Figuur 3. *Seizoensverloop van Waterpiepers in Oeverland de Liede, 1988/'92. In de figuur is het gemiddelde aantal exemplaren per telling per maand weergegeven.*

sterk af te nemen (fig. 2B & 2C). Het laatste verloop doet zich voor als slootjes met een laag(je) ijs bedekt zijn. In de tweede helft van februari nemen de aantallen weer toe om begin maart te pieken. Daarna nemen de aantallen af. Tot ver in april worden nog Waterpiepers gezien. Een beeld derhalve dat al bekend is (Geelhoed 1989).

De waargenomen aantallen verschillen van jaar tot jaar aanzienlijk. In 1988/'89 en 1991/'92 werden weinig Waterpiepers gezien. In beide andere seizoenen werden er aanzienlijk meer gezien. In het najaar van 1989 werden ook elders in Noord-Holland veel trekkende Waterpiepers waargenomen. Vangsten op de vinkenbaan in Castricum suggereren dat de herkomst van de vogels in 1989 ten oosten van de normale herkomstgebieden in de Alpen ligt (Wijker 1990).

Aankomsttijd

Als maat voor de aankomsttijd op de slaappleats is gekozen voor de vijf-minutenperiode, waarin 90% van de overnachtende Waterpiepers op de slaappleats is aangekomen. In figuur 4 is deze aankomsttijd in relatie tot zonsondergang weergegeven. In deze figuur is ook de daglengte weergegeven. De aankomsttijd van Waterpiepers lijkt verband te houden met de daglengte. Als de dagen kort zijn arriveren de vogels laat op de slaappleats. Als de dagen echter lang zijn komen de vogels vroeger aan. De aankomsttijd varieert dan bovendien meer. Anders gezegd, het lijkt of de Waterpiepers korte dagen proberen te verlengen.

Figuur 4. Aankomsttijd van Waterpiepers op de slaapplaats. De symbolen geven de vijf-minutenperiode (t.o.v. zonsondergang) dat 90% van de getelde vogels is aangekomen. Met een lijn is de daglengte aangegeven.

gefoerageerd moeten worden. De vogels foerageren net zo lang tot ze niets meer kunnen vinden en arriveren dus laat op de slaapplaats. Om te kijken of deze hypothese klopt zouden de (foerageer-)activiteiten van Waterpiepers in de loop van het seizoen gevolgd kunnen worden.

Dankwoord

Zonder de hulp van de volgende tellers zou dit schrijven niet mogelijk zijn geweest: Fred Cottaar, Amon Gouw, Tibor Gras, Hans Groot, Berry van der Hoorn, Evert van Huijssteeden, Guido van Leeuwen en Pim de Nobel. Allen dank voor de geleverde inspanning.

Literatuur

- Geelhoed, S., 1989. Overnachtende Waterpiepers in Oeverland de Liede winter '88-'89. *Fitis* 25(4): 185-189.
- Wijker, A., 1990. Opmerkelijke najaarstrek van de Waterpieper (*Anthus spinoletta spinoletta*) te Castricum. *De Winterkoning* 25(1): 52-59.

S.C.V. Geelhoed, Leon. Springerlaan 300, 2033 TH Haarlem